

{ UNIZO } SNELWIJZER

Rechten & plichten bij sociale inspectie

Bij het gros van de ondernemers komt de sociale inspectie vroeg of laat wel eens over de vloer. Wat kan je verwachten van zo'n sociale inspectie? En belangrijker nog, wat wordt er van jou verwacht?

In deze snelwijzer:

- ✓ Waarom komt die sociaal inspecteur bij mij en niet bij m'n buurman?
- ✓ Wat mag een sociaal inspecteur?
- ✓ Wat verwacht de sociaal inspecteur van jou?
- ✓ Welke maatregelen mag de sociale inspectie nog nemen?
- ✓ Wat bij inbreuken?
- ✓ 10 tips voor ondernemers
- ✓ Charter sociale inspectie

Waarom komt die sociaal inspecteur bij mij en niet bij m'n buurman?

Er zijn verschillende aanleidingen voor een sociale inspectie in jouw onderneming:

- op basis van **datamaning-indicatoren** (via een tool): dit zijn zeer gerichte controles op basis van gegevens van werkgevers waarover overheidsdiensten beschikken
- een **routinebezoek**: meestal wordt dit vooraf aangekondigd
- op **eigen initiatief**: de controleur kan zelf beslissen om ergens een controle uit te voeren op basis van terreinkennis of vroegere ervaringen
- **in opdracht van** de arbeidsauditeur of van de sociale inlichtingen- en opsporingsdienst, na een klacht of een aangifte

Wat mag een sociaal inspecteur?

De sociaal inspecteurs mogen **op elk ogenblik van de dag of van de nacht (!) jouw onderneming controleren**. Dat wil zeggen in alle gebouwen, lokalen, inrichtingen en plaatsen die zich binnen jouw onderneming situeren, alsook werven en werken buiten uw onderneming.

Ze moeten je **niet op voorhand van hun komst verwittigen**, maar wel altijd hun legitimatiebewijs als sociaal inspecteur tonen. In alle andere gevallen moet je hen binnenlaten, anders kan je worden vervolgd wegens 'het verhinderen van het toezicht'. Kunnen ze dat niet, dan moet je hen niet binnenlaten.

De sociaal inspecteurs hebben **niet het recht om jouw privéwoning binnen te gaan**, zelfs al wordt er gewerkt, op enkele uitzonderingen na:

- Wanneer ze een inbreuk op heterdaad willen vaststellen;
- Wanneer je als eigenaar hen daartoe verzoekt of de toestemming verleent;
- In geval van een oproep vanuit die plaats;

UNIZO ONDERNEMERSLIJN

☎ 0800 20 750

ondernemerslijn@unizo.be

{ UNIZO } SNELWIJZER

- In geval van brand of overstroming;
- Of wanneer de inspecteurs in het bezit zijn van een machtiging tot visitatie, afgeleverd door de onderzoeksrechter. Met zo'n machtiging mogen ze wél jouw woning betreden, maar niet volledig doorzoeken (dit in tegenstelling tot een huiszoekingsbevel in het kader van een gerechtelijk onderzoek).

De inspecteur heeft hier een eigen appreciatie-bevoegdheid. Hij is steeds gehouden aan een **geheimhoudingsplicht**.

Wat verwacht de sociaal inspecteur van jou?

De sociaal inspecteur mag onder meer boeken, schriften, mappen, registers, documenten, numerieke of digitale informatiedragers, schijven en banden controleren. Of de inspecteur daar zelf naar op zoek mag of je ze moet voorleggen, hangt van de soort gegevens die ze bevatten. Sociale gegevens (alle arbeidsovereenkomsten, het arbeidsreglement, Dimona, Limosa, kopieën van arbeidskaarten, prestatiestaten, prikklokgegevens,...) en alle andere gegevens die je wettelijk verplicht moet bewaren, mag de inspecteur zelf opsporen. Ook als die zich op een computer bevinden. Ben je als werkgever bij de controle aanwezig, dan moet hij je in principe wel eerst vragen om de nodige documenten vrijwillig voor te leggen.

TIP

Houd een minimumdossier klaar; laat het eventueel doorlichten door sociaal secretariaat Liantis en zorg ervoor dat een bekwaam persoon zo nodig in jouw afwezigheid dit dossier ook weet te vinden.

Blijk je niet bereikbaar, dan mag de sociaal inspecteur **zelf tot actie overgaan**. Alle andere gegevens kan hij niet zomaar zelf opzoeken. Daar

moet je jouw toestemming voor geven en je kan dat dus ook weigeren. Ten slotte mag de sociaal inspecteur kopieën maken van de opgevraagde documenten en kunnen er zelfs beslag op leggen, als dat schriftelijk wordt vastgesteld tenminste.

De inspecteur kan jou als werkgever **verhoren**, maar ook jouw werknemers of getuigen (leveranciers, klanten, ...) die zich op de arbeidsplaats bevinden. Dat kan gezamenlijk of individueel. Je kan niet eisen tijdens het verhoor van jouw werknemer aanwezig te mogen zijn, maar een inspecteur kan het wel toelaten. Geef jouw medewerkers klaar en duidelijke instructies mee met het oog op een sociale inspectie/een verhoor. Zo vereist niet elke vraag een antwoord: bij twijfel of 'tricky questions' kan perfect worden verwezen naar de ondernemer. In principe heb je het recht om te zwijgen tijdens een verhoor, maar het is zeer moeilijk balanceren tussen het zwijgrecht en het verhinderen van het toezicht.

TIP

Vraag om het proces-verbaal van verhoor na te lezen en eventueel aan te vullen. Dat recht heb je. Vraag nadien ook een kopie van het proces-verbaal.

Welke maatregelen mag de sociale inspectie nog nemen?

De sociaal inspecteur:

- mag aan de hand van foto's, video- of filmopnames niet alleen **jouw identiteit vastleggen of vaststellen, maar ook de inbreuken zelf**. Zo nodig kan hij zelfs gebruik maken van hun opeisingsrecht en de bijstand van de politie eisen.
- kan ook **preventieve maatregelen** nemen, zoals het gebruik van een bepaalde machine verbieden of de werkplaats ontruimen bij ernstig gevaar. Stalen nemen is toegelaten.

{ SNELWIJZER }

- kan ook **vervangingsdocumenten** opstellen (een C4 afleveren als een werkgever met de noorderzon verdween) en aanplakking bevelen (bv. van uurroosters).
- mag **inlichtingen**, verzameld tijdens het onderzoek, **doorgeven aan de andere inspectiediensten**, soms met de toestemming van het arbeidsauditoraat (in het kader van een gerechtelijke opdracht).

Wat bij inbreuken?

- **Bij een zeer lichte inbreuk zal je waarschijnlijk slechts een waarschuwing krijgen.** Met het oog op een latere controle zal die schriftelijk zijn. Let op: als je de waarschuwing in de wind slaat, zal dit verzwarend werken als later opnieuw een inbreuk vastgesteld wordt.
- Bega je de **inbreuk (op korte termijn) opnieuw en val je dus in herhaling, dan wordt een proces-verbaal opgesteld.** Als dat mogelijk is, moet je de inbreuk zo snel mogelijk rechtzetten. Stel dat je een indexatie 'vergat' door te voeren, dan moet je het loontekort van uw werknemers aanzuiveren. In de meeste gevallen zal het volstaan dat je de situatie rechtzet (regulariseert) om niet verder (strafrechtelijk) vervolgd te worden. Vraag daarom aan de sociaal inspecteur een gedetailleerde lijst met verbeterpunten.
- Bij **zwaardere inbreuken (bijvoorbeeld tewerkstelling van illegalen) wordt onmiddellijk een proces-verbaal opgesteld**, dat aan het arbeidsauditoraat wordt overgemaakt. Het arbeidsauditoraat, als openbaar ministerie in sociaalrechtelijke aangelegenheden, kan jou dan eventueel dagvaarden voor de correctionele rechtbank. Bepaalde inbreuken kunnen immers niet alleen burgerrechtelijk maar ook strafrechtelijk worden vervolgd.

10 tips voor ondernemers vóór, tijdens en ná controle van de sociale inspectie

VOOR

- TIP 1** Leg een basisdossier aan
- TIP 2** Geef jouw medewerkers klaar en duidelijke instructies mee
- TIP 3** Bereid de routinecontrole adequaat voor
- TIP 4** Voorkom dat je (extra) in de picture loopt

TIJDENS

- TIP 5** Verzoek de inspecteur om zijn/haar contactgegevens
- TIP 6** Verleen jouw volle medewerking
- TIP 7** Vragen staat uiteraard vrij

NA

- TIP 8** Vraag een lijst met verbeterpunten
- TIP 9** Zet eventuele inbreuken zo gauw als mogelijk recht
- TIP 10** Zorg dat je naar de toekomst toe "inspectie-proof" bent!

Charter sociale inspectie

De werkgeversorganisaties, waaronder UNIZO, sloten een charter af met de sociale inspectie. Het doel hiervan is bij te dragen aan performante, objectieve en professionele controles, in een relatie van wederzijds respect. Het charter zet, naast de controlerende, de begeleidende en informerende rol van de sociaal inspecteur extra in de verf. Bovendien stelt het charter klaar en duidelijk dat prioriteit dient te worden verleend aan structurele issues (zoals het niet respecteren van minimumlonen, illegale tewerkstelling, zwartwerk, frauduleuze detacheringen, ...) en niet aan louter administratieve fouten.

Bekijk het overzicht op de volgende pagina →

{ UNIZO } SNELWIJZER

CHARTER SOCIALE INSPECTIE

Rechten en plichten: werkgevers en sociaal inspecteur

	In hoofde van werkgever	In hoofde van sociale inspecteurs
Wederzijds respect en professionalisme	<ul style="list-style-type: none"> Houding: stelt zich beleefd, respectvol en professioneel op en sensibiliseert ook de werknemers in die zin Kan melding maken van eventuele incidenten tijdens een controle op het daarvoor voorziene contactpunt bij iedere inspectiedienst Kan gebruik maken van het meldpunt voor eerlijke concurrentie om vermoedens van sociale fraude en oneerlijke concurrentie te melden en te documenteren 	<ul style="list-style-type: none"> Identificeert zich, via de legitimatiekaart, en laat steeds contactgegevens na Houding: stelt zich beleefd, respectvol, professioneel en objectief op Besteedt bij een controle aandacht voor de voortzetting van de geleverde productie en/of diensten; een controle dient efficiënt te verlopen Houdt zich aan discretieplicht
Preventie en informatie	<ul style="list-style-type: none"> Houding: stelt zich constructief op en verleent de sociaal inspecteurs de nodige informatie, tijdens en na de controle Kan zich laten bijstaan door een advocaat, vertegenwoordiger van een beroepsfederatie, ... Heeft zwijgrecht 	<ul style="list-style-type: none"> Treedt begeleidend en informierend op en beoogt daarbij dat de werkgever zich binnen een redelijke termijn in regel stelt. (Bij manifeste sociale inbreuken wordt er evenwel steeds verbaliserend opgetreden.) Laat voldoende mogelijkheid om tijdens en na de controle bijkomende elementen aan te reiken Waakt over een eenvormige en gelijke toepassing van de wetgeving
Handhaving en sanctionering	<ul style="list-style-type: none"> Kan zich, in situaties waar een regularisatie mogelijk is, zowel spontaan als op vraag van de sociaal inspecteur in regel stellen 	<ul style="list-style-type: none"> Treedt zo uniform mogelijk op Bundelt controles zoveel mogelijk op eenzelfde moment Geeft prioriteit aan structurele problemen en niet aan administratieve fouten Brengt de gecontroleerde werkgever op de hoogte van het verdere verloop van de procedure

Om je nog beter te wapenen voor sociale inspecties neem je best contact met Liantis, www.liantis.be

